

Mokymosi stiliaus - mokymo(si) strategijų ir metodų pasirinkimo instrumentas

Siekiant, kad į besimokantįjį orientuotas mokymas nebūtų tik graži idėja, būtina ir visą mokymo(si) procesą organizuoti taip, kad centrine šio proceso figūra būtų besimokantysis.

Vienas iš būdų tai pasiekti, beje pakankamai veiksmingas, yra mokymo(si) proceso organizavimas, atitinkamai besimokančiojo mokymosi stiliui.

Visos šiandien egzistuojančios mokymosi stilių klasifikacijos iš esmės remiasi idėja, kad skirtingiems žmonėms būdingi skirtingi informacijos priėmimo ir jos tvarkymo būdai, tik kiekviena šių klasifikacijų turi savitą šio proceso nagrinėjimo prieigą. Tai reiškia, kad skirtingos mokymosi stilių klasifikacijos ne tik nepaneigia viena kitos, bet, priešingai, papildo viena kitą.

*Skiriami trys pagrindiniai informacijos priėmimo bei tvarkymo būdai: **regimasis, girdimasis ir motorinis.***

Mokymasis stebint, matant (angl. learn through seeing...)

V. Chow (2008) teigė, kad vizualiai besimokantieji yra geri skaitytojai, mėgsta impresionistinę ir šiuolaikinę klasikinę muziką, mėgaujasi muzikos teorija ir analize. Jiems labiau patinka rašytiniai nurodymai, o ne žodiniai.

Pasak A. Smith (1999), **regimąjį** stilių, arba dar vadinami vizualai turi labai gerą vaizdinę atmintį ir gali joje atkurti net prieš keletą metų matytas scenas, objektus bei veidus. Informaciją jie geriausiai suvokia ir įsimena, kai ją mato, todėl jiems patinka, kai informacija pateikiama vaizdžiai: naudojant schemas, plakatus, minčių žemėlapius, išryškinant esminius žodžius. Vizualai taiko vaizdinę ortografijos strategiją, t. y. tardami žodžius, mato juos bei jų sudėtines dalis. Norėdami suprasti informaciją, vizualai būtinai turi ją pamatyti. Kai užduotys, nurodymai yra tik pasakomi, šio tipo žmonės patiria sunkumų: neprisimena ar klaidingai ją supranta. Vizualinio informacijos priėmimo ir tvarkymo tipo žmonėms geriausia sėdėti klasės priekyje (taip pat ir kine, teatre, sporto varžybose), kad galėtų netrukdomi matyti, kas yra rodoma, kad matytų mokytojo kūno kalbą, jo veido išraišką, net kitų mokinių galvos gali jiems būti vizualiniu trukdžiu. Kadangi vizualinio informacijos priėmimo

ir tvarkymo tipo žmonės mąsto vaizdais, to jiems reikia geresniam pamokos turinio supratimui. Vizualai dažniausiai kalba greitai, pakeltu tonu, naudoja daug nurodančiųjų gestų, ore braižo schemas, pasakodami jie dažniausiai naudoja žodžius, apibūdinančius išvaizdą, aplinką (kaip kas nors atrodė). Skaitydami jie įsivaizduoja (vaizduotėje mato) tai, ką perskaitė ir taip įsidėmi, supranta. Net mokyti žodžius jiems geriau sekasi, kai susikuria žodį atitinkanti vaizdą. Klausydamiesi pasakojimo, aiškinimo, dalyvaudami klasės diskusijoje, jie linkę užsirašinėti, pasižymėti detales ir pan., tam, kad geriau suvoktų informaciją. Dauguma vizualų mėgsta mokyti vieni.

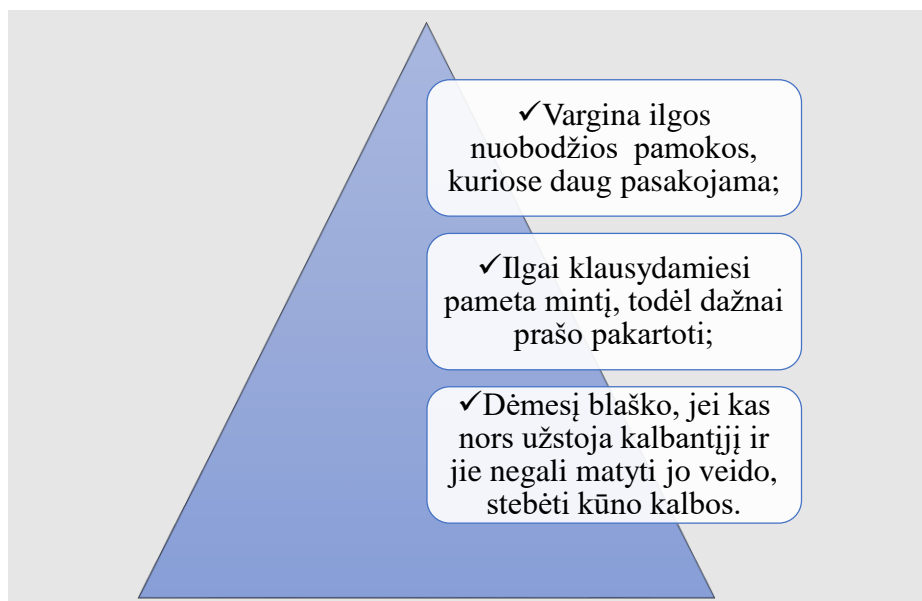
Regimojo stiliaus žmonės dažnai vartoja „vizualinius“ teiginius:

✓ „pažvelkime į tai“,	✓ „pasirodo, tu buvai teišus“,
✓ „matai, viskas gerai“,	✓ „ateitis atrodo miglota“,
✓ „aš tau <i>parodysiu</i> (nupiešiu, užrašysiu)“,	✓ „ar aš pakankamai <i>aiškiai</i> tai atskleidžiau“,
✓ „niekad nepamiršiu to <i>veido (vietos)</i> “,	✓ „ <i>matau</i> šviesą tunelio gale“,
✓ „tai <i>atrodo</i> gerai“	✓ „ <i>pažvelk</i> į tai iš mūsų perspektyvos“ ir pan.
✓ „(ne)galiu <i>įsivaizduoti</i> “,	

Kokios regimojo stiliaus žmonių stiprybės?

- ✓ Geba lengvai prisiminti užrašytas natas;
- ✓ Lengvai įsimena kūriniuose užrašytą pirštuotę ir rankos padėtį.
- ✓ Jiems patinka vaizdiniai pristatymai (pateiktys);
- ✓ Mėgsta fotografijas, iliustracijas;
- ✓ Patinka puošti ir tvarkyti aplinką, kurioje mokosi;
- ✓ Pastebi aplinkos elementus klasėje ar kitoje erdvėje;
- ✓ Užduotis geriau supranta pateiktas raštu;
- ✓ Gali nustebinti puikia fotografine atmintimi;
- ✓ Gali prisiminti informacijos vietą lape (kaip buvo išdėstyta);
- ✓ Mokosi struktūruotai, organizuotai;
- ✓ Mėgsta piešti, spalvinti, kopijuoti.

Kokios regimojo stiliaus silpnosios pusės?

Kaip mokyti ir mokytis?

R. Neuburg ir V. Harris (2003) pateikia patarimų, kaip reikėtų mokytis skirtingų tipų žmonėms. Jei dominuoja regimasis - vizualinis informacijos priėmimo būdas, rekomenduojama:

REGIMAJAM STILIUI TINKAMI MOKYMOSI/ DARBO BŪDAI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fotografijų, iliustracijų, įrašų peržiūra; ➤ Rašymas (muzikinių tekstų analizės); ➤ Skaitymas (knygos, žurnalai); ➤ Koncertų rengimas; ➤ Video įrašų kūrimas ir muzikos kūrinių įrašų peržiūra; ➤ Muzikinių kryžiažodžių kūrimas ir sprendimas; ➤ Pateiktys (kūrimas ir peržiūra).

MOKYTOJAMS (kaip mokyti)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pateikti kiek galima daugiau ir įvairesnės vaizdinės medžiagos; ➤ Padarykite atliekamų kūrinių vaizdo įrašus arba pateikite vaizdo pavyzdžių, kuriuos mokiniai galėtų peržiūrėti namuose ir pamokoje; ➤ Pasisistengti, kad demonstruojama mokomoji medžiaga būtų kokybiškai parengta, sisteminga, nuosekli;

- Mažesniems vaikams naudoti įvairias spalvas (natų aukščio krypčiai paryškinti, pvz. naudoti mėlyną „į viršų“ (mėlynas dangus yra aukštai); žalia „žemyn“ (žalia žolė yra ant žemės);
- Muzikos atlikimą pateikti vaizdingais pavyzdžiais (kad vaizduotėje būtų galima pamatyti vaizdą, ne tik išgirsti);
- Atliekamuose kūrinuose paryškinti pirštuotę, dinamikos ženklus;
- Naudoti multimediją ir kitas IT;
- Paraginkite mokinius nupiešti piešinį, kuriame pavaizduotas jų kūrinys, kad būtų lengviau įsiminti ir išreikšti;
- Naudoti fotografijas, iliustracijas ir kitas vaizdines priemones;
- Naudoti vaizdinį stilių (mokiniai geriau supras, jei mokytojas pats pademonstruos atliekamą kūrinį);

Girdimasis stilius

Mokymasis klausantis (angl. learn through listening...)

V. Chow (2008) teigė, kad besimokantieji girdimuoju stiliumi turi puikią muzikinę klausą ir mėgaujasi klausydamiesi muzikos bei diskutuodami apie jos stilių ir toną. Jie mėgsta dainuoti ir klausytis įrašų. Besimokantys klausytojai mąsto melodingai ir teikia pirmenybę muzikai, turinčiai aiškia melodinę liniją, pavyzdžiui, Chopino ir Šuberto muzikai.

Girdimojo stiliaus žmonės turi gerą girdimąją atmintį ir gali atkurti situacijas, mintyse „klausydamiesi“ dialogų. Iš garsų, muzikos, diskusijų, žodinių pranešimų jie gauna daugiau informacijos negu kiti. Informacijos suvokimui jiems svarbus yra ne tik tekstas, bet ir kalbėjimo tonas, greitis, intonacija, balso tembras ir kiti niuansai. Žiūrėdami filmą, girdimojo stiliaus žmonės daugiau dėmesio kreipia į garso takelį, jų galvoje dažnai skamba kokia nors melodija, jie mėgsta ką nors niūniuoti. Jiems patinka diskusijos, paskaitos, pasisakymai, garso įrašai bei įvairūs žaidimai žodžiais. Jie mėgsta garsiai skaityti ir klausytis garsiai skaitomų istorijų. Jiems klausantis, žvilgsnis tampa tarsi nemantis, ausis atsukta į garso šaltinį. Mokydamiesi garsiai skaito arba „kalbasi su savimi“, aiškiai atskiria ir moduliuoja garsus, kad pabrėžtų mintį. Jų rankų gestai - akomponuojantys: punktų skaičiavimas lenkiant pirštus, gilus įkvėpimas prieš pasakant pagrindinę mintį ir pan. Jiems patinka, kai instrukcijos pateikiamos žodžiu, akcentuojant veiksmų atlikimo tvarką, pakartojant ir apibendrinant. Jiems geriau mokytis įsirašant pamoką, o vėliau įrašą perklausant.

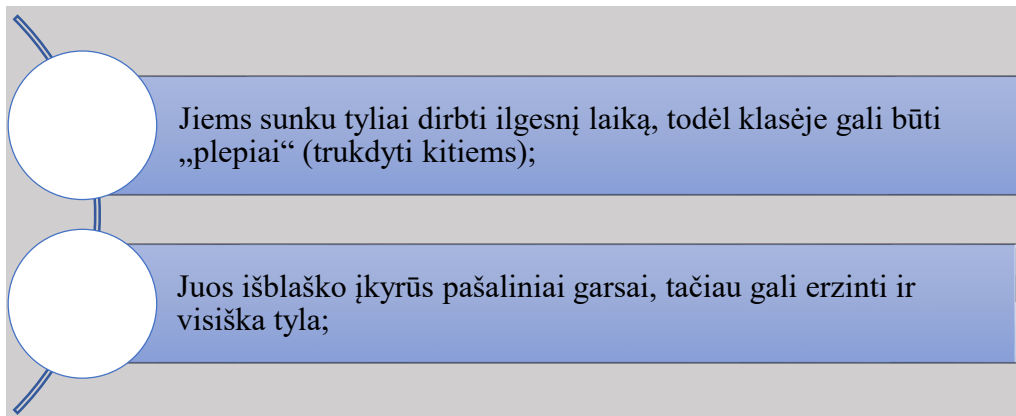
Girdimojo stiliaus žmonės vartoja „audialinius“ teiginius:

✓ „girdžiu, ką sakai“,	✓ „visi tik ir šneka apie tai“,
✓ „skamba puikiai“,	✓ „ta idėja <i>zyzia</i> mano galvoje“,
✓ „jau girdžiu pavojaus varpus“,	✓ „tai man nieko <i>nesako</i> “,
✓ „vienąsyk tai <i>nuskambės</i> per visą šalį“,	✓ „man nepatinka jo <i>tonas</i> “ ir pan.

Kokios girdimojo stiliaus žmonių stiprybės?

- ✓ Turi gerą klausą, jaučia ritmą;
- ✓ Mėgsta muziką, dainavimą. Dažniausiai gerai dainuoja, groja koku nors instrumentu;
- ✓ Yra jautresni garsams, juos geriau skiria;
- ✓ Garsai (muzika) sukelia emocijas;
- ✓ Geriausiai prisimena ir supranta tai, ką girdėjo ar ką sakė patys;
- ✓ Jei ko nors nesuprato, aiškinasi tai diskutuodami, kalbėdamiesi;
- ✓ Gerai įsidėmi žodines instrukcijas;
- ✓ Gerai prisimena vardus;
- ✓ Patinka stebėti ir rengti „garsinius“ pristatymus (ką nors pasakoti, naudoti muziką);
- ✓ Patinka diskusijos, darbas grupėse.

Kokios girdimojo stiliaus žmonių silpnosios pusės?

Kaip mokyti ir mokytis? Jei dominuoja girdimasis informacijos priėmimo būdas, geriausia mokytis:

GIRDIMAJAM STILIUI TINKAMI MOKYMOSI/ DARBO BŪDAI
➤ Draugų (klasės, grupės) mokymas;
➤ Diskusijos;
➤ Įrašų (tiek mokomųjų, tiek muzikinių) klausymasis;
➤ Vaizdo įrašų, filmuotos medžiagos peržiūra;

- Dainavimas, grojimas instrumentu;
- Vaidinimai miuzikluose;
- Muzikiniai žaidimai;
- Dainų ar poezijos rašymas;
- Pasakojimas ir pan.;
- Grojimas vienu ar keliais instrumentais.

MOKYTOJAMS (kaip mokyti)

- Kalbant atkreipti dėmesį į balso toną, kalbėjimo greitį, išnaudoti šias priemones, kai norima pabrėžti, atkreipti mokinių dėmesį;
- Pamokos metu įsitikinti, ar mokiniai gerai girdi mokytoją (pvz.: ar netrukdo garsai gatvėje ir pan.);
- Mokiniai turėtų įrašyti savo kūrinių garso įrašus, kuriuos galėtų peržiūrėti namuose;
- Leisti mokiniams klausinėti;
- Pristatydami naujus muzikinius žanrus ar muzikines formas vaikams patys pagrokite ar leiskite paklaudyti garso įrašus, kartu įtraukdami mokinį į diskusiją;
- Mokinius jungti į grupes (chorą, ansamblį, orkestrą);
- Pamokų metu naudokite „solfedžiavimo“ metodą ar niūniuokite jo atliekamą muzikinį kūrinį, skatinkite mokinį sukurti melodijai tekstą;
- Naudojant IT, atkreipti dėmesį į garsus (pvz.: demonstruojant skaidres parinkti tinkamą muzikinį foną ir pan.);
- Leisti ritmuoti, repuoti ir pan.

Motorinis (Kinestetinis) stilius

Motorinio stiliaus žmonės pasaulį pažįsta lytėdami ir dalyvaudami.

Pasak V. Chow (2008), kinestetiniu stiliumi besimokantįjį, apibūdino kaip tą, kuris mėgsta išbandyti naujus dalykus ir negali nusėdėti vietoje. Jie labiau mėgsta repertuarą su aiškiais akordais ir mėgaujasi muzika, kurioje harmoninga harmonija, pavyzdžiui, Bramso ir Šumano kūriniais.

Jie lengvai prisimena įvykius bei gali įvardyti su jais susijusius jausmus ir pojūčius. Jiems patinka fizinė veikla, žaidimai lauke, ekskursijos, mokymasis veikiant (projekto metodas). Kalbėdami jie dažnai tarsi imituoja tai, apie ką pasakoja. Geriausios idėjos jiems kyla judant (bėgiojant ir pan.). Laisvalaikį jie leidžia aktyviai, nepatinka sėdėti namuose. Kalbėdamiesi su kitu žmogumi mėgsta liesti jo ranką ar petį, prieiti arti.

Kadangi jie fiziškai labai aktyvūs, jiems mokantis būtinos reguliarios pertraukėlės. Tokiems žmonėms patinka, kai užduotys pateikiamos emocionaliai, demonstruojant realius objektus, naudojant daug gestų ir mimikos elementų.

Motorinio stiliaus žmonės vartoja tokius teiginius:

✓ „jaučiu, viskas bus gerai“,	✓ „pamečiau mintį“,
✓ „ar jau galima to <i>imtis</i> ?“,	✓ „tai buvo gilus išgyvenimas“,
✓ „esu <i>sukrėstas</i> to, ką <i>patyriau</i> “,	✓ „ši mintis pati <i>svariausia</i> “,
✓ „aš jau pakeičiau savo <i>poziciją</i> “,	✓ netrukus žengsime platų žingsnį“ ir pan.

Kokios motorinio stiliaus žmonių stiprybės?

- ✓ Gerai prisimena, ką darė, ką čiupinėjo, kokie pojūčiai buvo;
- ✓ Prisimena, kaip ką nors padaryti, jei kartą tai jau darė;
- ✓ Turi gerą kūno, akies – rankos koordinaciją;
- ✓ Mokantis patinka praktinės užduotys;
- ✓ Patinka ką nors kurti, daryti pagal mokomąją medžiagą;
- ✓ Patinka naudotis kompiuteriu;
- ✓ Fiziškai (gestais, mimika, kitais judesiais) išreiškia susidomėjimą, susižavėjimą;
- ✓ Yra jautrūs aplinkai: jaučia įvairias tekstūras, kitas paviršių savybes;
- ✓ Jie mėgsta eksperimentuoti.

Kokios motorinio stiliaus žmonių silpnosios pusės?

- ✓ Sunku ilgesnį laiką nusėdėti vienoje vietoje (kyla įtampa, jaučiasi nepatogiai);
- ✓ Klausydami turi ką nors veikti rankomis (maigyti, žaisti ir pan.);
- ✓ Mokydamiesi mėgsta užkandžiauti;
- ✓ Gali turėti dėmesingumo problemų.

Kaip mokyti ir mokytis? Jei dominuoja motorinis stilius, rekomenduojama:

MOTORINIAM STILIUI TINKAMI MOKYMOSI/ DARBO BŪDAI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Apčiuopiamų pavyzdžių pateikimas; ➤ Judėjimas (siūbavimas) ➤ Veikimo principo demonstravimas; ➤ Koncertų lankymas; ➤ Mokytis per žaidimą; ➤ Taikyti metodą „nuo visumos prie dalies“; ➤ Svarbu visą laiką būti užimtiems.

MOKYTOJAMS (kaip mokyti)

- Leisti mokiniams padaryti pertraukėlę ir pajudėti;
- Muzikuojant leisti susitelkti ne tik į pojūčius;
- Groti kūrinį naudojant skirtingą artikuliaciją („legato“ ar „staccato“);
- Paskatinti mokinius tai, ką jie klauso, užsirašyti savo ranka, o tai, kas duodama padalomojoje medžiagoje, persirašyti;
- Mokantis naujos medžiagos, leisti (ar net liepti) jiems atsistoti, vaikštinėti;
- Mokyti per žaidimą (pakartoti kūrinį su ryškesne dinamika);
- Mokantis groti kūrinėlius išbandyti įvairų tempą („Adagio“, paskui „Andante“, o paskui „Allegro“!);
- Paraginkite mokinį sugroti kūrinėlį su skirtingais registrais, kūrinio dalis skirtingomis išraiškos priemonėmis;
- Parodykite pirštų techniką „žaisdami“ ant mokinio dilbio (stalo, knygos, stiklo ir kt.), o tada paprašykite mokinio išbandyti judesį, naudojant mokytojo dilbį;
- Naudoti IT;
- Teikti gyvus, tikrus, mokiniams aktualius pavyzdžius;
- Teorija + praktinis pritaikymas = sėkmė!.